

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**
*****

HOÀNG THỊ THÚY HẰNG

**ĐÁNH GIÁ MỘT SỐ MÔ HÌNH
KHAI THÁC THỨC ĂN CHĂN NUÔI BÒ
TẠI HAI TỈNH BẮC KẠN VÀ VĨNH PHÚC**

LUẬN VĂN THẠC SỸ SINH HỌC

THÁI NGUYÊN, NĂM 2009

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM
*****

HOÀNG THỊ THÚY HẰNG

**ĐÁNH GIÁ MỘT SỐ MÔ HÌNH
KHAI THÁC THỨC ĂN CHĂN NUÔI BÒ
TẠI HAI TỈNH BẮC KẠN VÀ VĨNH PHÚC**

CHUYÊN NGÀNH: SINH THÁI HỌC

MÃ SỐ: 60. 42. 60

LUẬN VĂN THẠC SỸ SINH HỌC

**NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:
PGS. TS. HOÀNG CHUNG**

THÁI NGUYÊN, NĂM 2009

LỜI CẢM ƠN

Luận văn được hoàn thành dưới sự hướng dẫn ân cần, chu đáo nhưng đầy tính nghiêm khắc của PGS.TS. Hoàng Chung. Em xin bày tỏ lòng cảm ơn sâu sắc tới Thầy, em xin kính chúc Thầy luôn luôn mạnh khỏe để tiếp tục dìu dắt các thế hệ học trò tiếp bước trên con đường khoa học mà chúng em đã lựa chọn và đam mê.

Em cũng xin bày tỏ lòng cảm ơn chân thành tới các thầy cô giáo đã tận tình tham gia giảng dạy lớp Cao học Sinh K15. Các thầy cô đã hun đúc thêm cho chúng em lòng đam mê khoa học cũng như ý chí vượt khó để vươn lên. Giúp chúng em tiếp thu tốt hơn những thành tựu của khoa học hiện đại, nắm chắc khoa học Bộ môn, để khi trở về cơ quan có thể đóng góp được nhiều hơn cho sự nghiệp phát triển giáo dục nói riêng và sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội của địa phương nói chung.

Việc học tập sẽ không thể tiến hành được thuận lợi nếu như không có sự giúp đỡ có hiệu quả của Ban giám đốc Đại học Thái Nguyên, Ban giám hiệu, khoa Sau đại học và các Phòng, Ban chức năng của trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên. Không biết nói gì hơn, em xin tỏ lòng cảm ơn sâu sắc tới các tổ chức nói trên.

Em cũng xin gửi lời cảm ơn chân thành đến anh chị em học viên lớp Cao học Sinh khoá 15 của trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên đã gắn bó, sẻ chia mọi niềm vui, nỗi buồn với nhau trong suốt thời gian học tập. Chúc các anh, chị và các bạn luôn có sức khoẻ dồi dào, có nghị lực to lớn để tiếp tục học tập, chiếm lĩnh các đỉnh cao mới của khoa học.

Cuối cùng, em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến cơ quan đang công tác, gia đình, bạn bè, người thân đã luôn động viên, khích lệ em trong quá trình học tập. Chính những sự động viên kịp thời và chân thành đó đã giúp em quyết tâm học tập và hoàn thành tốt được việc học tập của mình như hôm nay.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2009

Tác giả

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

DS: Dạng sống

NC: Nghiên cứu

TS: Tổng số

VCK: Vật chất khô

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Trang	
Bảng 1.1: Số lượng đàn bò trên thế giới.....	4
Bảng 1.2: Tiêu thụ sữa ở các khu vực trên thế giới	5
Bảng 1.3: Sản lượng sữa trên thế giới cho từng giống vật nuôi năm 2001	6
Bảng 1.4: Sản lượng sữa trên thế giới phân theo vùng năm 2001	7
Bảng 1.5: Tiêu thụ thịt bò trên thế giới	7
Bảng 1.6: Số lượng đàn bò 1996 - 2004.....	8
Bảng 1.7: Sản lượng thịt bò 1996 - 2004	9
Bảng 1.8: Sự biến động đàn bò sữa giai đoạn 1996 - 2004.....	9
Bảng 1.9: Biến động sản lượng sữa của các giống bò qua các năm	10
Bảng 1.10: Tình hình sản xuất sữa và tiêu dùng sữa trong nước giai đoạn 1995 - 2003	10
Bảng 1.11: Sản lượng Vật chất khô và chất lượng những loài cỏ trên vùng đất thấp vào 45 ngày cắt.....	14
Bảng 1.12: Sản lượng VCK của cỏ Ghinê tía cắt sau 30 ngày	14
Bảng 1.13: Thành phần hoá học và giá trị dinh dưỡng của một số loài cỏ	20
Bảng 2.1: Khí tượng thủy văn tỉnh Bắc Kạn	33
Bảng 2.2: Số lượng đàn gia súc, gia cầm xã An Tường.....	36
Bảng 2.3: Khí tượng thủy văn tỉnh Vĩnh Phúc	37
Bảng 4.1: Thành phần loài tại các điểm nghiên cứu xã Dương Quang	49
Bảng 4.2: Thành phần loài tại các điểm nghiên cứu xã Phương Linh	56
Bảng 4.3: Thành phần loài tại các điểm nghiên cứu xã Hà Hiệu	62
Bảng 4.4: Những dạng sống chính của thực vật trong thảm cỏ tự nhiên	72
Bảng 4.5: Những dạng sống chính của thực vật trong thảm cỏ tự nhiên	76
Bảng 4.6: Những dạng sống chính của thực vật trong thảm cỏ tự nhiên	80
Bảng 4.7: Sinh khối của thảm tại xã Dương Quang	87
Bảng 4.8: Sinh khối của thảm cỏ tại xã Phương Linh.....	88

Bảng 4.9a: Sinh khối của thảm cỏ trên các đồi cỏ tự nhiên xã Hà Hiệu.....	89
Bảng 4.9b: Sinh khối của thảm cỏ dưới rừng	90
Bảng 4.10: Thành phần hóa học của một số loài cỏ chính.....	91
Bảng 4.11: Kết quả phân tích mẫu đất	93
Bảng 4.12: Thành phần hóa học và giá trị dinh dưỡng của một số loài cỏ trồng.....	94
Bảng 4.13: Thành phần loài tại các điểm nghiên cứu xã Đại Tự	96
Bảng 4.14: Sinh khối của thảm cỏ vùng ven sông Hồng	99
Bảng 4.15: Thành phần hóa học của một số loại cỏ	99
Bảng 4.16: Kết quả phân tích mẫu đất.....	100
Bảng 4.17: Thành phần hóa học cỏ	101

MỤC LỤC

	Trang
MỞ ĐẦU	1
I. Đặt vấn đề	1
II. Mục đích nghiên cứu của Đề tài	2
III. Đóng góp mới của Đề tài	3
Chương I: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Tình hình chăn nuôi bò trên thế giới và ở Việt Nam.....	4
1.1.1. Tình hình chăn nuôi bò trên thế giới	4
1.1.2. Tình hình chăn nuôi bò ở Việt Nam	8
1.2. Tình hình nghiên cứu cây thức ăn gia súc trên thế giới và Việt Nam.....	11
1.2.1. Tình hình nghiên cứu cây thức ăn gia súc trên thế giới.....	12
1.2.2. Tình hình nghiên cứu cây thức ăn gia súc Việt Nam	15
1.3. Những nghiên cứu về đồng cỏ tự nhiên	16
1.3.1. Nghiên cứu về thành phần loài.....	16
1.3.2. Nghiên cứu về năng suất	17
1.3.3. Nghiên cứu về chất lượng cỏ	18
1.4. Vấn đề sử dụng và thoái hoá đồng cỏ	20
1.5. Các loại thức ăn và đặc điểm thành phần dinh dưỡng của cỏ, cây trồng làm thức ăn cho bò	22
1.5.1. Các loại thức ăn	22
1.5.1.1. Thức ăn thô.....	22
1.5.1.2. Thức ăn tinh.....	22
1.5.1.3. Các phế phụ phẩm ngành trồng trọt.....	23
1.5.1.4. Thức ăn khoáng	23
1.5.2. Đặc điểm thành phần dinh dưỡng của cỏ, cây trồng làm thức ăn	23
1.5.2.1. Cỏ hòa thảo	23
1.5.2.2. Cây họ Đậu	24
1.5.2.3. Cây trồng khác	25

1.6. Nhận xét chung.....	27
CHƯƠNG II: ĐẶC ĐIỂM TỰ NHIÊN - XÃ HỘI VÙNG NGHIÊN CỨU	28
2.1. Một số đặc điểm tự nhiên - xã hội xã Dương Quang, Phương Linh và xã Hà Hiệu tỉnh Bắc Kạn	28
2.1.1. Xã Dương Quang.....	28
2.1.1.1. Đặc điểm tự nhiên.....	28
2.1.1.2. Đặc điểm xã hội	29
2.1.1.3. Đánh giá chung	29
2.1.2. Xã Phương Linh	30
2.1.2.1. Đặc điểm tự nhiên.....	30
2.1.2.2. Đặc điểm xã hội	30
2.1.2.3. Đánh giá chung	31
2.1.3. Xã Hà Hiệu.....	31
2.1.3.1. Đặc điểm tự nhiên.....	31
2.1.3.2. Đặc điểm xã hội	32
2.1.3.3. Đánh giá chung.....	32
2.2. Một số đặc điểm tự nhiên - xã hội xã Đại Tự, An Tường tỉnh Vĩnh Phúc	33
2.2.1. Xã Đại Tự.....	33
2.2.1.1. Đặc điểm tự nhiên.....	33
2.2.1.2. Đặc điểm xã hội.....	34
2.2.1.3. Đánh giá chung	34
2.2.2. Xã An Tường.....	35
2.2.2.1. Đặc điểm tự nhiên.....	35
2.2.2.2. Đặc điểm xã hội.....	36
2.2.2.3. Đánh giá chung.....	36
CHƯƠNG III: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	38

3.1. Đối tượng và nội dung nghiên cứu	38
3.2. Phương pháp nghiên cứu	38
3.2.1. Phương pháp nghiên cứu ngoài thiên nhiên.....	38
3.2.1.1. Lập tuyến điều tra.....	38
3.2.1.2. Điều tra nghiên cứu theo ô tiêu chuẩn	38
3.2.1.3. Phương pháp điều tra trong dân	39
3.2.2. Các phương pháp nghiên cứu trong phòng thí nghiệm.....	40
3.2.2.1. Xác định tên khoa học của các mẫu thực vật	40
3.2.2.2. Nghiên cứu năng suất.....	40
3.2.2.3. Xác định dạng sống	40
3.2.2.4. Đánh giá chất lượng cỏ	40
3.2.2.5. Phân tích mẫu đất	47
CHƯƠNG IV: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	49
4.1. Thực trạng nguồn thức ăn gia súc tại các địa phương của Bắc Kạn	49
4.1.1. Các thảm cỏ tự nhiên trong vùng nghiên cứu.....	49
4.1.1.1. Điểm nghiên cứu xã Dương Quang.....	49
4.1.1.2. Điểm nghiên cứu xã Phương Linh.....	56
4.1.1.3. Điểm nghiên cứu xã Hà Hiệu	62
4.1.2. Thành phần dạng sống	71
4.1.2.1. Điểm nghiên cứu xã Dương Quang.....	71
4.1.2.2. Điểm nghiên cứu xã Phương Linh.....	76
4.1.2.3. Điểm nghiên cứu xã Hà Hiệu	80
4.1.3. Năng suất và chất lượng cỏ ở các điểm nghiên cứu	87
4.1.4. Kết quả điều tra và phân tích mẫu đất	93
4.1.5. Các thảm cỏ trồng trong vùng nghiên cứu	94
4.2. Các thảm cỏ tự nhiên và cỏ trồng tại Vĩnh Phúc	95
4.2.1. Các bãi cỏ vùng ven sông Hồng	95
4.2.1.1. Thành phần loài	95

4.2.1.2. Năng suất và chất lượng đồng cỏ ven sông Hồng	99
4.2.2. Cỏ trồng.....	100
4.2.2.1. Năng suất cỏ.....	100
4.2.2.2. Chất lượng cỏ	101
4.3. Thực trạng về khai thác thức ăn hiện nay của từng địa phương.....	101
4.3.1. Thực trạng về khai thác.....	101
4.3.2. So sánh các mô hình chăn nuôi	103
4.3.3. Đánh giá và đề xuất phương hướng.....	104
Kết luận và đề nghị.....	107
Danh mục các công trình của tác giả.....	109
Tài liệu tham khảo	110
Phụ lục	